

filmoteca

Le Brio

Teresa Vilardell

Doctora en Arts Escèniques

vilardellteresa@gmail.com

Le Brio [Una raó brillant] és una pel·lícula de l'actor, director i guionista israelià-francès Yvan Attal (1965). Ser o no ser francès? Autoexcloure's o integrar-se? Aquest és el marc on s'inscriu la pel·lícula i també la qüestió latent que la travessa.

L'acció de *Le Brio* transcorre en dos espais parisencs oposats: a Créteil —la banlieu morena i musulmana—, i a la Université Panthéon-Assas —el centre blanc, francès i xovinista. Els uneix la Neïla, una noia d'origen magrebí que cada dia deixa l'àrea metropolitana on conviu amb la seva mare, els seus amics, i Mounir, el noi que li agrada, per anar a estudiar Dret a la universitat d'estudis jurídics més prestigiosa de França.

En el seu primer dia de classe observem com un conserge negre li exigeix el carnet, mentre que als altres estudiants, francesos com ella, però blancs, els franqueja l'accés sense demanar-los-el. És el primer avís que alguna cosa sistèmica no funciona i que esclata quan la Neïla arriba cinc minuts tard a la classe magistral de Pierre Mazard. El professor interromp la lliçó, i se li adreça fent comentaris provocadors i racistes. La Neïla es

defensa, els alumnes ho graven al mòbil i la «gesta» del docent arriba al director que l'amenaça amb un consell disciplinari. Finalment, pacten que per netejar la seva imatge i la de la institució, en Mazard prepararà la Neïla per a un concurs d'oratória en el qual hi participen estudiants de tot el país.

Al principi ella —que desconeix el pacte— s'hi resisteix, però a poc a poc l'enfrontament deixa pas a l'ambició, una ambició ingènua, però al cap i a la fi, ambició, i assisteix a les classes particulars de retòrica, oratòria i eloqüència de Mazard que funciona com un pigmalí, absorbint els 38 trucs dialèctics que Schopenhauer explicava a *Eristische Dialektik Die Kunst, Recht zu behalten* [L'art de tenir sempre la raó], treballant el domini de les emocions, gaudint de les delícies de captar l'atenció dels usuaris del metro amb el monòleg de *Juli Cèsar* de Shakespeare, o fent seva la idea de la necessitat de convèncer per la raó, encara que no es tingui la veritat. La Neïla testa els coneixements amb la seva gent i confirma interiorment els seus avenços. Però ells no parlen bé el francès. Se'ls nota el seu origen, malgrat ser francesos; i la Neïla un dia, tal com havia fet en Pierre Mazard amb ella, corregeix

El film planteja que la generació de fills d'immigrants, que ja han nascut a França, no es sent francesa, però tampoc magrebina. El retorn és impossible i el lloc no és seu

Mounir, que ja és el seu xicot i ha aconseguit ser xofer d'Uber. Aquest la titlla de «ser francesa» i deixa de contestar els seus missatges.

I és aquí on aquesta petita joia que és *Le Brio*, agafa vol. El film entra de ple en el nucli de la història i planteja que la generació de fills d'immigrants, que ja han nascut a França, no es sent francesa, però tampoc magrebina, i heus aquí el conflicte: es tracta d'una generació que ja no és d'enlloc, perquè el retorn, no el geogràfic, sinó el cultural, ja no és possible. Una qüestió plantejada en clau de comèdia, on hi ressona la identitat dels autors dels atemptats jihadistes de París que ja no eren fanàtics religiosos, sinó joves desarrelats; també els de Barcelona i Cambrils: autors joveníssims aparentment integrats a Ripoll, però que de fet, no volien ser «francesos», si se'm permet la metàfora.

Si tornem, però, al relat del film, la Neïla i el professor continuen concursant per tota França i arriben a les portes de la final. I és en aquest punt dolç, malgrat que el Mounir no contesti els seus missatges, que ella descobreix quin és l'objectiu d'en Mazard i de la Universitat. Se sent utilitzada,

i decideix no acudir a la final. Se'n va a trobar en Mounir per oferir-se ser dels d'ell i renunciar al somni de l'advocacia, però aquest li fa veure que si bé ells s'han aprofitat d'ella, Neïla també s'ha beneficiat de la situació. En Mounir la porta en el seu taxi a la final. Arriba tard i ja no hi ha ningú, només la comissió que és a punt d'expedientar el seu mentor. I és aquí on assistim a un desenllaç que té més de conte moral que de comèdia. La Neïla utilitza tot allò après a les classes d'oratória, i fa una defensa magistral del seu professor, esdevenint salvadora de qui l'ha ensenyat a salvar-se, i de retop salvant el sistema educatiu francès. El film acaba amb un curiós epíleg que matisa aquest final triomfant. La Neïla ja és advocada i assisteix d'ofici un jove magrebí que no l'accepta perquè és una dona. Ella el posa a lloc amb autoritat, però la imatge del seu cabell planxat a la francesa, i no els rinxols indomables que li havíem vist durant el film, pot interpretar-se, com una metàfora de tot allò que, potser en desmesura, li ha calgut renunciar per arribar al seu objectiu. ■

Le Brio
Yvan Attal
2018